

17. Tanári narráció

Lassan a lezáráshoz közeledik a játék. Minden gyereket döntési helyzetbe kell hoznunk, hogy valóban átélhessék az adott problémát. Kínáljuk fel nekik azt a lehetőséget, hogy valamennyien Márkot játszhatják. Mondjuk el, hogy másnap reggel nem lehetett tovább halogatni a döntést, Márknak be kellett számolnia az eredményekről! Kérjük meg a gyerekeket, hogy játsszák el a legfeszültebb pillanatot a következő pontban ismertetett formában!

18. Gondolatkövetés

Ösztönözzük a gyerekeket arra, hogy Márk szerepében mondják el azt, amit ebben a feszült pillanatban éreznek, gondolnak! Kérjük meg őket, hogy amennyiben lehetséges, gondolataik megfogalmazásából derüljön ki az is, hogy miként döntöttek!

A döntések fényében vizsgálhatjuk tovább az adott problémát. Nagyon fontos azonban, hogy ebben a pillanatban ne jelentsük ki a gyerekek előtt egyik vagy másik döntés helyességét, hiszen így értelmét veszítené a drámaóra, éppen célunkkal ellentétesen dolgoznánk: a gyerekekre kényszerítenénk egy „fentről jövő” erkölcsi ítéletet.

A két foglalkozás tapasztalata meggyőzött arról, hogy érdemes elővonnunk és használnunk rendelkezésre álló kész foglalkozásvázlatokat, illetve azok módosított, adaptált formáit. Különösen érdekes ez abban a helyzetben, amikor nincs ötletünk vagy késztetésünk arra, hogy az adott problémára saját foglalkozást tervezzünk. A jól működő, kipróbált foglalkozások alkalmazása, az azokban való drámatanári közreműködés, tapasztalatszerzés fontos lépcsőfok lehet az önálló óratervezés felé is.

Vica

– drámaóra –

Kerekes Mónika

Téma: „Az apák vétkéért a fiúk bűnhődnek?”

Fókusz: Képesek vagyunk-e ugyanúgy tekinteni valakire, mint korábban, ha kiderül, hogy az édesapja bűnöző?

Cél: Csökkentsük az előítéleteket a hétköznapi életünkben, képesek legyünk egy ember „objektív megítélésére” saját jelleme, tettei alapján, hogy se anyagi, se kulturális, se származásbeli különbségek vagy egy harmadik ember bűne ne befolyásolja a kettőnk kapcsolatát.

Játékidő: 2 x 45 perc

Korosztály: 9-12. osztály (akiknek már volt drámaórájuk)

Létszám: 10-18 fő

Játéktér: a drámaóra nem igényel speciális teret

A játék képzeletbeli világa: Az 1980-as években vagyunk. A helyszín Nyékládháza, kis falu Magyarországon, Miskolctól 10 km-re. (Kivéve, ha éppen Nyékládházán játszunk a drámaórát, mert ebben az esetben áttehetjük a helyszínt Magyarország egy másik kis falujába. A lényeg az, hogy a falu közelében legyen egy nagyváros.)

Filmbejátszás: 3-4 perc Menzel *Az én kis falum* című, 1985-ben készült filmjéből. (A filmrészletnek atmoszférateremtő szerepe van. Néhány percben elröpít bennünket a 80-as évek szocialista falujába, aminek része a tsz, vagyis a termelőszövetkezet, az atlétatrikós melósok, a szocialista autók, a ringlispil, a fröccsök stb. Természetesen mindenki ismer mindenkit a faluban, az élet kicsit egyhangúnak, de békésnek tűnik.)

Tanári narráció

Vica 16 éves. Nyékládházán él a szüleivel (mint említettük: a 80-as években vagyunk). Édesapja a falu rendőrparancsnoka, édesanyja óvónő. Vicának nincs testvére. Főhősünk a közeli nagyvárosba, Miskolcra jár középiskolájába. Azt tervezi, hogy idegenforgalmi főiskolán fog továbbtanulni.

Vica három éve együtt jár egy falubeli fiúval, Zolival, akit születése óta ismer. Korábban is sülve-főve együtt voltak mint barátok. Zoli két évvel idősebb Vicánál. A fiú az édesanyjával él. A fiatalok kapcsolata

tát mindenki könnyen elfogadta, mert mindkettőjüket nagyon kedves és rendes gyerekek tartják. Igazi nagy szerelem az övék, egy őszinte kapcsolat. Mindenki szerint elválaszthatatlanok, és már most közös jövőt terveznek.

Improvizáció Vica életéből, két csoportban

A tanár közlései: Annak alapján, amit már tudunk a főszereplőinkről és arról a helyről, ahol élnek, két csoportban a következő eseményeket próbáljuk kidolgozni!

1. Egy kedves emlék – amit még „ma” is szívesen emlegetnek – abból az időből, amikor Vica kislakolás volt, 7-8 éves, és az általános iskolában Zolival barátokká váltak.
2. Zoliéknál születésnap buli barátok társaságában. Vica valami olyat tesz, ajándékozik, ami miatt a barátnők elismerően, kicsit megilletődve összesúgnak: „Hú, de romantikus!”

Rövid megbeszélés: Szerintetek milyen kamaszkori kapcsolatot fogadhatnak el a felnőttek, a szülők is örömmel? Általában az a megszokott, hogy a szülők örömmel fogadják a gyerekeik barátját, barátnőjét? Szerintetek mi lehet az oka, hogy Vica és Zoli esetében a szülők (akik esetünkben nem „különleges” emberek) mégis ilyen elfogadóak?

Állóképek két csoportban

A tanár közlései: Két csoportban próbáljuk megjeleníteni, amint a fiatalok egy-egy nyilvános helyszínen találkoznak! Amikor megalkotjuk ezeket a bizonyos állóképeket, (amelyek olyanok, mint a fényképek, mint az élet egy jelenetének egyes filmkockái) próbáljunk nem a randi két főszereplőjére, hanem a környezetükre koncentrálni! A nyilvános helyszínen találkozó Vicát és Zolit jelezze két szék, és a falusiak, szülők, ismerősök szóbeli reakcióit hangosítsuk ki! Egy perc alatt röviden egyeztessétek a csoportokon belül, hogy mit pontosan is szeretnének megjeleníteni!

Rövid megbeszélés a kihangsúlyozott állóképekről: Kiket jelenítették meg a csoportok? Közeleli vagy távoli ismerősöket, barátokat, szomszédokat, esetleg rokonokat? Voltak-e negatív, irigykedő hangok a fiatalok ellen vagy mindenki elismerően „nyilatkozott”?

Kellékhasználat

A tanár közlései: Most pedig adjuk körbe a Vicát jellemző tárgyakat, amiket Vica az íróasztalán tart, és beszéljük meg, hogy mire következtethetünk belőlük!

(A kellékek vizsgálata közben tovább csepegtethetjük a következő információkat):

1. Egy Smena fényképezőgép – (Vica idejében modernnek számít!) Vica ezzel a géppel készíti fotóit, többek közt azt is, ami a második kellék.
2. Fénykép egy falusi vendégházról, a „Kemencésház”-ról, amit Vica készített 3 éve egy osztálykirándulás alkalmával. A fényképen gyöngybetűkkel a következő áll: „Az én fogadóm!”
3. Egy 5-6 éves újságcikk, ami Vica apjáról szól „Megvédjük a gyerekeink jövőjét” címmel. A cikket gondosan bekereteztették. Vica apja, az újonnan megválasztott rendőrpárancsnok nyilatkozik arról, hogy Nyékládházát megtisztítja a bűnözőktől. A cikkben egy fotó is van, amin apa Vicával áll.

Szerep a falon – Vica

Összegyűjtjük, egyeztetjük és rögzítjük a főszereplőről eddig megtudottakat. Ez a forma lehetőséget ad arra is, hogy ha a csoportmunka során bekerültek a játékba a kialakulóban lévő kontextusból kilógó elemek, akkor azok közösen tisztázhatók.

Tanári narráció

Egyik délután Vica Zoliéknál van. Csörög a telefon. Zoli kimegy a szobából és felveszi a kagylót. Vica ezalatt észrevesz egy levelet Zoli kézírásával az asztalon és beleolvassza.

„Nem értem miért írogatsz nekem. Már annyiszor megmondtam és megírtam, hogy nem akarok veled beszélni. Semmi közöm hozzád. 15 évig jól megvoltam nélküled. A mamát se zargasd! Nem kíváncsi rád, és én sem. Nem vagy az apám. Te nekem idegen vagy. Ne írd, ne hívd, ne keress! Nem vagyok rád kíváncsi. Zoli”

Vica éppen a végére ért a levélnek, amikor Zoli belép a szobába, és meglátja őt, kezében a levéllel.

Állókép, gondolatkövetés

Két önként jelentkező szereplővel jelenítsük meg állóképben ezt a pillanatot, majd szedjük gyűjtsük össze egész csoportban mindazon gondolatokat, amelyek Vicának ebben a pillanatban a levél kapcsán eszébe juthatnak!

Fórum-színház

A tanár közlései: Most pedig próbáljuk eljátszani, hogy mi is történhet ezután a két fiatal között! Ha megengeditek, Zoli szerepét most én játszánám. Ki játszáná szívesen Vicát?

Vica és Zoli beszélgetésébe csöppenünk bele, és kérlek benneteket, hogy időről időre állítsátok meg a beszélgetést és váltsátok fel a társatokat Vica szerepében!

Itt derül ki, hogy Zoli apja – Zoli születése előtt néhány hónappal – kirabolt egy benzinkutat és megölt egy rendőrt. Elfogták és 20 év börtönbüntetést kapott. Zoli édesanyja kb. egy év múlva otthagya az eddigi életét, elköltözött egy kis faluba Zolival, és új életet kezdett. Ezen az új helyen senki nem ismerte a múltjukat. Amikor Zoli úgy 14 éves volt, az anyja elmesélte neki ezt a szörnyű titkot, és meggyeztek, hogy sosem beszélnek majd róla senkinek. Zoli szerepében a tanár elmondja, hogy már el akarta mondani Vicának, de eddig nem volt hozzá bátorsága, mert szégyellte, hogy ilyen apja van, hiszen Vica apja rendőr, az ő apja pedig rendőrgyilkos. Hamarosan azonban mindenki meg fogja tudni, mert az apja idejön, mert találkozni akar Zolival.

Gondolatkövetés/napló/monológ

A tanár közlései: Vica ez után a beszélgetés után hazafelé sétál és a tudomására jutott dolgokon gondolkodik. Próbáljuk kitalálni és kimondani ezeket a gondolatokat! Ha van időnk, megírhatjuk Vica naplóbejegyzését, színházilag jártas csoportoknál kérjünk monológot kis csoportos vagy páros formában (akár stílusvariációkat is erre), míg a bizonytalanabb, a tanár közreműködésére szoruló csoportoknál, avagy időhiányában is a gondolatkövetés egész csoportos változata javasolható.

Megbeszélés az elhangzottakról: Vajon mennyiben változik ezután a kapcsolatuk? És mennyire változhat kapcsolatuk megítélése mások részéről?

Montázs

Montázs az elhangzottak mérlegeléséhez.

A diákok két csoportban montázsokat készítenek. Mivel ez összetett forma, a megszokottnál több időt is adhatunk a felkészülésre.

A tanár közlései: Próbáljuk meg közösen megvizsgálni, hogy mi lehet annak a következménye, ha Vica a történetek és a körülmények ellenére is kitart Zoli mellett, illetve ha úgy dönt, hogy szakít a fiúval. Két csoportban játszhatunk.

1. Az 1. csoport egyik fele némajátékkal újrjátssza a falusiak elismerő reakcióit a fiatalok szerelmével kapcsolatban, míg a csoport másik fele készítsen (szöveges) hangjátékot: miként is reagálhatnak arra, hogy a falu rendőrfőnökének a lánya és egy rendőrgyilkos fia egy pár.
2. A 2. csoport egyik fele némajátékkal újrjátssza a születésnap házibuli romantikus jelenetét, míg a csoport másik fele készítsen (szöveges) hangjátékot, hogy Vica 20 év múlva hogyan számolhat be lányának életé első szerelméről és a szakításról.

Belső hang

Vica szakítson Zolival vagy kitarson mellette? Vicát egy önként jelentkező diák alakítja, miközben a többiek két csoportban próbálják meggyőzni/lebeszélni társukat a szakításról.

(Amennyiben az órát vezető tanár szükséges itéli és van rá idő: megnézhetnénk Vica szüleivel folytatott beszélgetését, amikor megtudják... Játzhatunk arról is, hogy Zoli nem adja fel, találkoznak...)

Végső megbeszélés

Szerintetek túlélheti-e ez a kapcsolat egy ilyen eseményt? Van-e jó megoldás egy ilyen helyzetre?